KOHTUJURISTI ETTEPANEK

M. POIARES MADURO

esitatud 17. jaanuaril 2008 [1]

1. Käesoleva eelotsusetaotlusega esitab Cour de cassation (Prantsusmaa) Euroopa Kohtule küsimuse nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste [tunnustamise ja] täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades [2] [määruse pealkirja tõlget on täpsustatud Euroopa Kohtus], mis järgnes Brüsseli konventsioonile, asendades selle, [3] tõlgendamise kohta.

2. Täpsemalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 44/2001 5. jagu, mis käsitleb kohtualluvust töölepingute puhul, tuleb käsitleda selliselt, et see reguleerib nimetatud lepinguid puudutavaid kohtualluvuse eeskirju ammendavalt ja muid norme välistavalt, või võib, vastupidi, töölepingut puudutavas jaos sätestatud kohtualluvuse eeskirju täiendada eespool nimetatud määruse 2. jao artikli 6 punktis 1 sätestatud kohtualluvuse erandjuhte reguleeriva normiga.

I. Vaidluse õiguslikud ja faktilised asjaolud

A. *Õiguslik raamistik*

3. Määruse nr 44/2001 artikkel 2 sätestab:

„Käesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle elu- või asukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata.”

4. Määruse nr 44/2001 artikkel 6, mis asub 2. jaos pealkirjaga „Kohtualluvus erandjuhtudel”, näeb ette, et isiku, kelle elu- või asukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

„[…]

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42.

3 — 27. septembri 1968. aasta konventsioon kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (konsolideeritud versioon), EÜT 1998, C 27, lk 1.

1) juhul kui kostjaid on mitu, selle paiga kohtusse, kus on neist ühe elu- või asukoht, tingimusel, et nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos". [Siin ja edaspidi on määruse tõlget täpsustatud.]

5. Määruse 5. jagu pealkirjaga „Kohtualluvus töölepingute puhul" koosneb artiklitest 18–21.

6. Täpsemalt sätestab määruse nr 44/2001 artikli 18 lõige 1:

„1. Töölepingutega seotud küsimuste puhul tehakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao kohaselt, ilma et see mõjutaks artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist".

7. Määruse artikkel 19 sätestab samas jaos:

„Tööandja, kelle elu- või asukoht on liikmesriigis, võib kaevata kas:

1) selle liikmesriigi kohtusse, kus on tema elu- või asukoht, või

2) teises liikmesriigis:

a) selle paiga kohtusse, kus töötaja tavaliselt töötab, või selle paiga kohtusse, kus ta viimati töötas, või

b) kui töötaja ei tööta või ei töötanud tavaliselt ainult ühes riigis, siis selle maa kohtutesse, kus asub või asus töötaja tööle võtnud ettevõte."

B. *Vaidluse faktilised asjaolud*

8. Põhikohtuasja kostja J.-P. Rouard asus 1977. aastal tööle äriühingusse Laboratoires Beecham Sévigné, millest hiljem sai

Laboratoires Glaxosmithkline, mille põhikirjajärgne asukoht on Prantsusmaal. Ta teostas nimetatud äriühingu nimel kolmandate riikide territooriumil mitmeid ülesandeid. 1984. aastal määrati J.-P. Rouard tööle Marokosse vastavalt äriühinguga Beecham Research UK, mis asus Ühendkuningriigis ja kuulus äriühinguga Laboratoires Beecham Sévigné samasse kontserni, sõlmitud töölepingule. Selle lepinguga kohustus teine tööandja säilitama J.-P. Rouard'i teatud lepingujärgsed õigused, mille ta oli esialgse töölepingu raames omandanud (eelkõige tööstaaž ja õigus vallandamishüvitisele).

9. Äriühing Beecham Research UK, millest oli saanud äriühing Glaxosmithkline, vallandas J.-P. Rouard'i 9. märtsil 2001. Viimane pöördus seejärel 4. juunil 2002 Conseil de prud'hommes de Saint Germain en Laye'sse (Saint Germain en Laye töövaidlusnõukogu) (Prantsusmaa) hagiga, mis oli esitatud samaaegselt äriühingu Laboratoires Glaxosmithkline'i ja äriühingu Glaxosmithkline'i vastu, kuna need äriühingud olid vastavalt Laboratoires Beecham Sévigné ja Beecham Research UK õigusjärglased. J.-P. Rouard palus, et mõlemat kostjat kohustataks solidaarselt maksma erinevaid hüvitisi ning hüvitama kahju töölepingu lõpetamise menetluse rikkumise eest, kuna tegemist oli ilma tegeliku ja tõsise põhjuseta vallandamisega ja töölepingu ebaseadusliku lõpetamisega.

10. Oma nõuete toetuseks väidab J.-P. Rouard, et kõnealuseid kaht äriühingut tuleb käsitleda tema kaastööandjatena, kuna teises lepingus olev tingimus, mis näeb ette talle esimese lepingu alusel tekkinud teatavate lepingujärgsete õiguste säilitamise, annab tunnistust ühest ja samast jätkuvast töösuhtest nende kahe äriühinguga, mis pealegi kuuluvad samasse kontserni. Lisaks, kuna Prantsuse kohtul on pädevus äriühingu Laboratoires Glaxosmithkline suhtes, mille asukoht on Prantsusmaal, on tal määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaselt pädevus ka äriühingu Glaxosmithkline suhtes, kuigi viimane asub Ühendkuningriigis.

11. Conseil des prud'hommes (töökohus) leidis siiski kostjate kaitsega nõustudes, et tal puudub pädevus, märkides, et koondamise hetkel jõus olnud töölepingud kuulusid Inglise ja Maroko õiguse alla. Seetõttu ei eksisteeri mingit alluvussuhet J.-P. Rouard'i ja Prantsusmaal asuva äriühingu Laboratoires Glaxosmithkline vahel. Cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus) kinnitas seda otsust ja saatis pooled tagasi Conseil de prud'hommes'i. Seepeale esitasid põhikohtuasja hagejateks olevad äriühingud kassatsioonkaebuse Cour de cassationile.

12. Neil asjaoludel otsustas ülemkohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Esiteks, [k]as […] määruse […] nr 44/2001 […] artikli 6 punktis 1 sätestatud erandlik

kohtualluvus, mille kohaselt isiku, kelle elu- või asukoht on liikmesriigis, võib kaevata „juhul kui kostjaid on mitu, selle paiga kohtusse, kus on neist ühe elu- või asukoht, tingimusel, et nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos", on kohaldatav vaidluses, kus töötaja on liikmesriigi kohtusse esitanud hagi kahe samasse kontserni kuuluva äriühingu vastu, kellest üks, st see, kes palkas töötaja kontserni tööle, kuid hiljem keeldus teda tagasi võtmast, asub selles samas liikmesriigis, ning teine, kelle palgal olles asjassepuutuv isik viimati kolmandates riikides töötas ja kes ta vallandas, asub teises liikmesriigis, samas kui hageja viitab töölepingu tingimusele, väitmaks, et need mõlemad [äriühingud] olid tema ühised tööandjad, kellelt ta nõuab vallandamise eest hüvitist, ja teiseks, […] kas määruse [nr 44/2001] artikli 18 punktis 1 sätestatud reegel, mille kohaselt tehakse töölepinguga seotud küsimuste puhul kohtualluvus kindlaks [selle määruse] II peatüki 5. jao alusel, välistab [nimetatud määruse] artikli 6 punkti 1 kohaldamise, nii et kummagi äriühingu vastu tuleb esitada hagi selle liikmesriigi kohtusse, kus on äriühingu asukoht?"

II. Õiguslik analüüs

13. Esitatud eelotsuse küsimus jaguneb kahte ossa. Sellele küsimusele vastamiseks on kõigepealt vaja välja selgitada, kas määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 sätestatud erandliku kohtualluvuse eeskirja võib kohaldada töölepingute puhul, samas kui selles määruses on jagu, mis käsitleb konkreetselt nimetatud lepingute puhul kohaldamisele kuuluvaid kohtualluvuse eeskirju, ning teiseks tuleb jaatava vastuse korral meenutada ja täpsustada nimetatud määruse artikli 6 punkti 1 kohaldamise tingimusi nimetatud valdkonnas.

A. *Määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldatavus töölepingute suhtes*

14. Sisuliselt palutakse Euroopa Kohtul välja selgitada, kas määruse nr 44/2001 II peatüki 5. jagu reguleerib töölepingute kohtualluvust ammendavalt ja muid norme välistavalt, tehes erandi muudest selles määruses sätestatud kohtualluvuse eeskirjadest, või on sellega lubatud ka tõlgendus, mille kohaselt 5. jagu ei välista erandliku kohtualluvuse eeskirja kohaldamist juhul, kui olukorra eripära seda nõuab, eelkõige juhul, kui mitut kostjat puudutavad seotud nõuded on esitatud ühe kostja asukohariigi kohtusse.

15. Ennetades tulevasi arenguid, märkigem, et kuni praeguse ajani näib, et töölepinguga seotud vaidluse suhtes on võimalik kohaldada määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 sätestatud erandlikku kohtualluvust, mis võimaldab kaevata mitu kostjat neist ühe asukohajärgsesse kohtusse juhul, kui nõuded on seotud, kuigi töölepinguid puudutava 5. jao sõnasõnaline tõlgendamine näib esmapilgul selle välistavat. Selleks et paremini mõista lahendust, mille ma Euroopa Kohtule välja pakun, esitan kõigepealt argumendid, mis näivad välistavat artikli 6 punkti 1 kohaldamise töölepinguid puudutavate vaidluste suhtes, ning näitan seejärel, et Euroopa Kohus ei tohiks minu arvates sellise tõlgendusega nõustuda.

16. Määruse nr 44/2001 artikli 18 lõige 1, mis sätestab, et „[t]öölepingutega seotud küsimuste puhul tehakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao kohaselt, ilma et see mõjutaks [selle määruse] artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist", näib eraldi võetuna tõepoolest kinnitavat tõlgendust, mille kohaselt tuleks töölepingut puudutava vaidluse korral tagasi lükata kõik kohtualluvuse eeskirjad, mis ei ole 5. jaos sätestatud või selles sõnaselgelt lubatud.

17. Sellest sättest nähtub ühelt poolt, et kõik töölepingut puudutavad vaidlused tuleb kohtule esitada vastavalt nimetatud määruse 5. jao kohtualluvuse eeskirjadele (artiklid 18–21) ning teiselt poolt, et juhul, kui 5. jaos sätestatud eeskirjadest on erandeid, siis on need määruses sõnaselgelt nimetatud. Kuivõrd artikli 6 punkt 1 ei kuulu 5. jakku ning vastupidiselt artikli 4 ja artikli 5 punktile 5 ei ole seda tähistatud erandina nimetatud jaos asuvate eeskirjade kohaldamisest, oleks artikli 6 punkti 1 töölepinguid puudutavate vaidluste suhtes kohaldamine seetõttu võimatu.

18. Lisaks, kuna 5. jagu kujutab endast erandit määruse artiklis 2 sätestatud põhimõttelisest kohtualluvusest,[4] mille kohaselt peab olema pädev kohus kostja asukohajärgne kohus, siis tuleks 5. jao artiklites 18–21 sätestatud eeskirju tõlgendada kitsalt nii, et kostja asukohajärgse kohtu pädevuse reeglist oleksid lubatud üksnes sellised erandid, mis on selles jaos sõnaselgelt nimetatud.

19. See tõlgendus ei saa siiski paika pidada, kuna see ei eira üksnes määruse nr 44/2001 teleoloogilist ja kontekstuaalset ulatust, vaid ka käesolevas kohtuasjas asjakohaste sätete mõtet. Eelkõige lähtub see väärast arusaamast, et artikli 6 punkt 1 on erand töölepinguid puudutavas jaos sätestatud

4 — Vt eelkõige 27. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 189/87: Kalfelis (EKL 1988, lk 5565, punktid 8 ja 9); 15. veebruari 1989. aasta otsus kohtuasjas 32/88: Six Constructions (EKL 1989, lk 341, punkt 18); 27. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-51/97: Réunion européenne jt (EKL 1998, lk I-6511, punkt 47) ja 13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-539/03: Roche Nederland jt (EKL 2006, lk I-6535, punktid 19–23).

kohtualluvuse eeskirjadest. Nagu ma edaspidi tõestan, ei kujuta artikli 6 punkti 1 sätestatud eripädevuse reegel endast erandit töölepinguid puudutava kohtualluvuse eeskirjadest, vaid on neid puudutavaid sätteid täiendav ning see täiendus ei sea kahtluse alla nende põhimõtet.

20. Märkigem kõigepealt, et kuigi Brüsseli konventsioonis ei olnud eraldi jagu töölepingute kohta, kuulusid selles sätestatud kohtualluvuse eeskirjad nende suhtes ikkagi kohaldamisele. Nagu tunnistab ka Euroopa Ühenduste Komisjon, oli ka konventsiooni mõjul artikli 6 punkt 1, mis lubab kaevata mitu kostjat neist ühe kohtusse, töölepingute suhtes igati kohaldatav. Nagu nimetatud määruse põhjenduses 5 on öeldud, on see konventsiooni järglane, ning seega on selle puhul tegemist järjepidevuse, mitte konventsioonis sätestatud eeskirjadest lahtirebimisega. Seega ei ole määruse nr 44/2001 mõte kohtualluvuse eeskirju sisuliselt muuta, mistõttu võib arvata, et selle teksti autorid ei soovinud välistada nimetatud määruse artikli 6 punkti 1 kohaldamist käsitletavas valdkonnas.

21. Veelgi enam, määruse nr 44/2001 koostajad soovisid luua töölepinguid puudutava kohtualluvuse tarvis eraldi jao, arvestades seda, et „[k]indlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad”.[5] Neil asjaoludel oleks üllatav, kui nimetatud autorid oleksid soovinud määruse nr 44/2001 vastuvõtmisega võtta töötajatelt ära enne selle määruse jõustumist neile Brüsseli konventsiooni kohaselt kuulunud soodsamate kohtualluvuse eeskirjade võimaluse. Lisaks on Euroopa Kohus järjekindlalt öelnud, et töölepingute osas tuleb seda konventsiooni tõlgendada „võttes arvesse kaalutlust tagada sotsiaalses mõttes nõrgemale lepingu poolele ehk käesoleval juhul töötajale piisav kaitse”.[6] Tõlgendus, mille kohaselt peaks töötaja isegi kostjate paljususe puhul esinevad seotud nõuded esitama igaühe eraldi iga pädeva liikmesriigi kohtutesse, ei oleks vastuolus üksnes õiglase kohtumenetluse huviga,[7] vaid eiraks ka nõrgemal positsioonil oleva lepinguosalise kaitset ja jätaks ta tagatipuks ilma võimalusest, mis tal varasemate eeskirjade järgi oli.

22. Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et kuigi määruses nr 44/2001 nähti ette erand kostja asukoha reeglist eesmärgiga

5 — Määruse nr 44/2001 põhjendus 13.

6 — 13. juuli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-125/92: Mulox (EKL 1993, lk I-4075, punkt 18). See täpsustus tulenes juba 26. mai 1982. aasta otsusest kohtuasjas 133/81: Ivenel (EKL 1982, lk 1891, punktid 14 ja 16). Hilisema kinnituse kohta vt ka 9. jaanuari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-383/95: Rutten (EKL 1997, lk I-57, punkt 17) ja 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-437/00: Pugliese (EKL 2003, lk I-3573, punkt 18).

7 — Euroopa Kohus on rõhutanud, et olukorras, kus tööd tehakse rohkem kui ühes liikmesriigis, on oluline vältida pädevate kohtute mitmekordistumist, vältimaks otsuste vasturääkivust ja lihtsustamaks kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist väljaspool liikmesriiki, milles need on tehtud (11. jaanuari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-220/88: Dumez France ja Tracoba, EKL 1990, lk I-49, punkt 18, ja 27. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-37/00: Weber, EKL 2002, lk I-2013, punkt 42).

kaitsta nõrgemat lepinguosalist, tuleb mitme kostja vastu mitme seotud nõude esitamise olukorra 5. jaos arvesse võtmata jätmist käsitleda lüngana selles tekstis. Selle lünga täidab nimetatud määruse artikli 6 punkt 1, mis võimaldab täiendada töölepingutele kohaldatavaid eeskirju, seadmata seejuures ohtu nende põhimõtteid, st eelkõige nõrgema lepinguosalise kaitset ja üldisemalt soovi vältida mitmekordset kohtualluvust. Artikli 6 punkti 1 kohaldamine parandab tõhusalt käesoleva juhtumi eripära, mis seisneb töölepingust tulenevate seotud nõuete arvesse võtmata jätmises, kahjustamata siiski neid reguleerivaid kohtualluvuse eeskirju.

23. Neist põhjustest tulenevalt soovitan Euroopa Kohtul otsustada, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkt 1 on töölepingute puhul kohaldatav.

B. *Määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 töölepingute suhtes kohaldamise tingimused*

24. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on EÜ artiklis 234 sätestatud siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda siseriiklikule kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolelioleva kohtuasja lahendada. Sellest lähtudes ja käesoleva kohtuasja keeruliste ja kohati vastuoluliste faktiliste asjaolude tõttu näib oluline täpsustada tingimusi, mida asja menetlev kohtunik peab kontrollima, et lahendamisel olevas asjas saaks määruse nr 44/2001 artikli 6 punktile 1 tugineda.

25. Nagu juba rõhutatud, ei märgi määrus nr 44/2001 mitte Brüsseli konventsiooniga sätestatud põhimõtete katkestamist, vaid on selle järglane. Nii on konventsiooni artikli 6 punktiga 1 seotud kohtupraktikas esitatud Euroopa Kohtu seisukohad asjakohased ka määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamisel vaidluses.

26. Määruse nr 44/2001 artikli 6 punkt 1 seab selle kohaldamise tingimuseks, et „nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos".

27. See tingimus, mida Brüsseli konventsiooni selle sätte esialgses redaktsioonis ei ole, lähtub otseselt nimetatud konventsiooni

artiklist 22, mille kohaselt loetakse nõuded seotuks, kui nad on sedavõrd tihedalt seotud, et eraldi menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos.

28. Euroopa Kohus pidas eespool viidatud kohtuotsuses Kalfelis vajalikuks kanda Brüsseli konventsiooni artikli 6 punkti 1 tõlgendamiseks üle nõuete seotuse tingimus, mis võeti hiljem üle määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 sõnastusse vältimaks seda, et selle erandliku kohtualluvuse kasutamine ei seaks kahtluse alla põhimõttelist kostja asukohajärgset kohtualluvust. Euroopa Kohtu sõnul võib selline olukord „ilmneda juhul, kui hagejal on võimalik kaevata kohtusse mitu kostjat üksnes selleks, et viia üks nendest kostjatest välja tema alalise elukoha järgse liikmesriigi kohtute alluvusest”. [8]

29. Mõistet „vastuolulised otsused”, mis on määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamise tingimuseks, võib tõlgendada mitmeti. Kitsa tõlgenduse järgi oleks kostjate paljususega seotud erandliku kohtualluvuse kohaldamise tingimuseks oht, et nende nõuete eraldi menetlemine ja eraldi kohtuotsuse tegemine tooks kaasa vastastikku teineteist välistavaid õiguslikke tagajärgi. Seevastu „vastuoluliste otsuste” laia tõlgenduse kohaselt piisab sellest, et nõuete eraldi menetlemise ja eraldi otsuse tegemise korral oleks oht vastuoludeks otsuste vahel, ilma et oleks vaja, et see tooks kaasa teineteist vastastikku välistavate õiguslike tagajärgede ohu. [9] Tegemata otsust ei ühe ega teise tõlgenduse kasuks, täpsustas Euroopa Kohus lisaks, et „selleks, et otsuseid saaks pidada vasturääkivaks, ei piisa erinevustest vaidluse lahenduses, vaid erinevus peab esinema ka sama faktilise ja õigusliku olukorra puhul”. [10]

30. Tegelikkuses ei ole vaja seda arutelu jätkata. Õigupoolest tuleneb määrusest nr 44/2001 ja eespool viidatud kohtpraktikast selgelt, et nimetatud määruse artikli 6 lõike 1 kohaldamise otsustav asjaolu seisneb ennekõike selles, kas nõuete vahel on piisavalt tihe seos. Seda seost saab tõenäoliselt hinnata üksnes iga juhtumi puhul eraldi ja täpsemalt

8 — Eespool viidatud kohtuotsus Kalfelis (punkt 9).

9 — Selle küsimuse meenutamiseks ja analüüsiks võib viidata kohtujurist Léger’ ettepanekule eespool viidatud kohtuasjas, milles tehti otsus Roche Nederland jt, samuti teosele Bomhoff, J., *Judicial Discretion in European Law on Conflicts of Jurisdiction*, Sdu, La Haye, 2005.

10 — Eespool viidatud kohtuotsus Roche Nederland jt, (punkt 26) ja 11. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-98/06: Freeport (EKL 2007, lk I-8319, punkt 40).

igas küsimuses, kus see erandliku kohtualluvuse eeskiri võiks kohaldamisele kuuluda.

31. Sellele vaatamata tuleb esiteks asuda seisukohale, et artikli 6 punkti 1 eesmärk on soodustada õiglast kohtumenetlust sõltumata sellest, millises kontekstis seda kohaldatakse. Sellest vaatepunktist ei ole ükski nõrgema lepinguosalise kaitsest tuletatud argument asjakohane ning seetõttu ei saa sellele määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 tõlgendamisel tugineda. Selle eesmärgi tagamiseks ja vältimaks erandliku kohtualluvuse kuritarvitamist, eeldab seotus tingimata, et on võimalik tuvastada tihe seos nõuete ja kohtu vahel, kes on pädev nende üle otsustama. [11] Erinevalt Ühendkuningriigi tõlgendusest ei nõua nõuete ja hagi lahendava kohtu vahelise seose olemasolu ühelgi juhul kohtute hierarhiasse seadmist nii, et hagi tuleks esitada sellesse kohtuse, kellel on sellega kõige tihedam seos. Selline tõlgendus seaks artikli 6 punkti 1 kohaldamisele täiendava tingimuse, mida kui erandit põhimõttelisest kohtualluvusest tuleb tõlgendada üksnes kitsalt. [12] Kokkuvõttes eeldab seos, millele on allutatud artikli 6 lõike 1 kohaldamine, et oleks tuvastatud nõuetevaheline seotus ning selle seotuse olemasolu peab hoolimata valitud kohtust tagama, et sellel kohtul oleks kohtuasjaga tihe seos, nii et seda erandlikku kohtualluvust kasutataks õigustatult, pööramata seda tema oma eesmärgi vastu.

32. Teiseks, kui seda tuleb töölepingute raames tuvastada, eeldab see asjaomasest valdkonnast lähtuvalt, et arvesse tuleb võtta teatud hulk kriteeriume, mille abil on võimalik välja selgitada tiheda seose olemasolu nõuete ja konkreetse valdkonna vahel.

33. Selles osas leiab põhikohtuasja kostja, et kahe nõude vahelise seose tingimus on täidetud, kuivõrd esiteks on tegemist „ühe ja sama töölepinguga või vähemalt sama jätkuva töösuhtega” [13] nende kahe tööandjaga ja teiseks kuuluvad need kaks tööandjat samasse äriühingute kontserni.

11 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Ivenel (punkt 11) ja Pugliese (punkt 17).

12 — Õieti on Euroopa Kohus artikli 6 punkti 1 tõlgendamisel alati keeldunud tunnustamast nn ämblik võrgus (*spider in the web*) teooriat, mille kujundasid välja eelkõige Madalmaade kohtunikud. Ühenduse kohus lükkas selle teooria selgelt tagasi eespool viidatud kohtuotsuses Roche Nederland jt.

13 — Vt J.-P. Rouard'i märkused, lk 7.

34. Nagu komisjon ja Ühendkuningriik kohtuistungi käigus tunnistasid, tuleb lahendust sellele probleemile otsida eespool viidatud kohtuotsusest Pugliese. Euroopa Kohtul paluti tõlgendada mõistet paik, kus töötaja tavaliselt töötab, ning ta tegi sellega koos ka täpsustusi, mis võimaldavad määratleda erinevate tööandjatega sõlmitud kahe töölepingu vahelise seose määra. Mulle näib, et see kohtupraktika on eriti asjakohane nende kriteeriumide suhtes, mida võib võtta arvesse siseriiklik kohus, määratlemaks sellist seost töölepingute alaste nõuete vahel, mis võimaldab kaevata mitu kostjat neist ühe kohtusse. [14]

35. Nii otsustas Euroopa Kohus, et „olukorras, kus töötaja on seotud kahe erineva tööandjaga, võib esimese tööandja kaevata selle paiga kohtusse, kus töötaja teise tööandja heaks tavaliselt töötab, ainult juhul, kui esimesel tööandjal endal on teise töölepingu sõlmimise ajal huvi teenuse osutamise suhtes, mida töötaja teisele tööandjale viimase poolt määratud kohas osutab […]. Selle huvi olemasolu ei tohi tuvastada kitsalt formaalsete ja ammendavate kriteeriumide alusel, vaid seda tuleb hinnata üldiselt, võttes arvesse kõiki antud asja asjaolusid”. [15] Ühenduse kohus täpsustab muu hulgas, et asjakohaste tegurite hulgas võivad olla: „asjaolu, et teise töölepingu sõlmimine oli plaanitud esimese töölepingu sõlmimise ajal; asjaolu, et esimest töölepingut muudeti, võttes arvesse teise töölepingu sõlmimist; asjaolu, et esineb olemuslik või majanduslik seos kahe tööandja vahel; asjaolu, et kahe tööandja vahel on kokkulepe, mis näeb ette raamistiku kaheks samaaegseks lepinguks; asjaolu, et esimesel tööandjal säilib juhtiv pädevus töötaja üle; asjaolu, et esimene tööandja võib otsustada töötaja teise tööandja juures tegutsemise kestuse”. [16] Seetõttu peab siseriiklik kohus neid mitteammendavalt loetletud kriteeriumeid arvestades välja selgitama, kas nende kahe nõude vahel on tihe seos, mis lubaks põhikohtuasja kostjal kaevata need kaks põhikohtuasja hagejateks olevat äriühingut Prantsuse kohtusse.

36. Eeltoodust lähtudes võiks Euroopa Kohus teha otsuse, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamine eeldab, et kahe nõude vahel oleks seos, mis tagaks selle, et hoolimata valitud kohtust oleks viimasel kohtuasjaga tihe seos. Nimetatud seose hindamiseks töölepingute osas võiks võtta arvesse eelkõige asjaolu, et teise töölepingu sõlmimine oli plaanis juba esimese lepingu sõlmimise ajal; asjaolu, et esimest töölepingut muudeti, võttes arvesse teise töölepingu

14 — Õiguskirjandus aimas selle kohtuotsuse sellist kasutamist juba ette, vt eelkõige Moizard, N., *RJS*, 10/03, lk 756, kus on rõhutatud, et „on väga tõenäoline, et kohtuotsuses Pugliese esitatud kriteeriume kasutatakse palju, määratlemaks kohtualluvust vaidluse puhul, mis tuleneb rahvusvahelisest ümberpaiknemisest äriühingute kontsernis.”

15 — Eespool viidatud kohtuotsus Pugliese (punktid 23 ja 24).

16 — *Ibidem* (punkt 24).

sõlmimist; asjaolu, et esineb olemuslik või majanduslik seos nende kahe tööandja vahel; asjaolu, et kahe tööandja vahel on kokkulepe, mis näeb ette raamistiku kaheks samaaegseks lepinguks; asjaolu, et esimesel tööandjal säilib juhtiv pädevus töötaja üle; ja ka asjaolu, et esimene tööandja võib otsustada töötaja teise tööandja juures tegutsemise kestuse.

III. Ettepanek

37. Kokkuvõttes soovitan Euroopa Kohtul vastata eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikli 6 punktis 1 sätestatud kohtualluvuse erijuhtudel reeglit võib kohaldada 5. jao raames, mis käsitleb töölepingute valdkonnas kohaldamisele kuuluvat kohtualluvust.

Määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 kohaldamine eeldab, et kahe nõude vahel oleks seos, mis tagaks selle, et hoolimata valitud kohtust oleks viimasel kohtuasjaga tihe seos. Nimetatud seose hindamiseks töölepingute osas võiks võtta arvesse eelkõige asjaolu, et teise töölepingu sõlmimine oli plaanis juba esimese lepingu sõlmimise ajal; asjaolu, et esimest töölepingut muudeti, võttes arvesse teise töölepingu sõlmimist; asjaolu, et esineb olemuslik või majanduslik seos nende kahe tööandja vahel; asjaolu, et kahe tööandja vahel on kokkulepe, mis näeb ette raamistiku kaheks samaaegseks lepinguks; asjaolu, et esimesel tööandjal säilib juhtiv pädevus töötaja üle; ja ka asjaolu, et esimene tööandja võib otsustada töötaja teise tööandja juures tegutsemise kestuse.